

مقاله‌ی کوتاه علمی

گزارش جدید یک جنس و گونه از کنه‌های خانواده‌ی Eviphididae (Acari: Mesostigmata) از ایران

شهرزاد کاظمی^{۱*}، وحید رحیمی‌نژاد^۲ و حمیدرضا حاجی‌قنبر^۲

۱- گروه تنوع زیستی، پژوهشگاه علوم و تکنولوژی پیشرفته و علوم محیطی، دانشگاه تحصیلات تکمیلی صنعتی و فناوری پیشرفته، کرمان،

۲- گروه حشره‌شناسی، دانشکده‌ی کشاورزی، دانشگاه تربیت مدرس، تهران.

*مسئول مکاتبات، پست الکترونیکی: shahroozkazemi@yahoo.com

New report of a genus and species of the family Eviphididae (Acari: Mesostigmata) from Iran

Sh. Kazemi^{1&*}, V. Rahiminejad² and H. Hajiqanbar²

1. Department of Biodiversity, Institute of Science and High Technology and Environmental Sciences, Graduate University of Advanced Technology, Kerman, Iran, 2. Department of Entomology, Faculty of Agriculture, Tarbiat Modares University, Tehran, Iran.

*Corresponding author, E-mail: shahroozkazemi@yahoo.com

Abstract

During an investigation on mites associated with insects in Golestan province in 2009, a mite specimen was collected from under the elytra of *Geotrupes spiniger* (Marshall) (Col.: Scarabaeidae: Geotrupinae). It was identified as *Scamaphis equestris* (Berlese) which is the first report of this monotypic genus from Iran.

کنه‌های خانواده‌ی Eviphididae از جمله کنه‌های شکارگر راسته‌ی میان‌استیگمایان هستند که در خاک، مواد آلی در حال پوسیدن و لانه‌ی پستانداران کوچک یافت می‌شوند و تعداد زیادی از این کنه‌ها به صورت مسافر یا فورتیک با حشراتی که در این زیستگاه‌ها زندگی می‌کنند مرتبط هستند (Kazemi *et al.*, 2008; Mašán & Halliday, 2010). اهمیت شناسایی این کنه‌ها علاوه بر کمک به شناخت تنوع زیستی، به نقش مهم شکارگری تعدادی از آن‌ها در کنترل نماتدهای مضر کشاورزی مربوط می‌شود (Karg, 1971). این خانواده در حال حاضر ۱۹ جنس و حدود ۱۳۰ گونه‌ی توصیف شده دارد که تاکنون گونه‌هایی از شش جنس *Alliphis* Halbert و *Evimirus* Karg، *Copriphis* Berlese، *Cryptoseius* Makarova، *Scarabaspis* Womersley (Kamali *et al.*, 2001; Latifi, 2003; Kazemi & Moraza *et al.*, 2009; Kazemi *et al.*, 2008; Kazemi, 2009; Mašán & Halliday, 2010) از ایران گزارش شده‌اند (Pakyari *et al.*, 2006; Kazemi *et al.*, 2008; Kazemi, 2009; Mašán & Halliday, 2010).

در بررسی‌های انجام شده روی کنه‌های مرتبط با حشرات در استان گلستان، از زیر بالپوش سوسک (*Geotrupes spiniger* (Marsham) (Col.: Scarabaeidae: Geotrupinae) که در تاریخ ۱۳۸۸/۴/۳ توسط تله‌ی نوری در پارک جنگلی نهارخوران در شهرستان گرگان به دام افتاده بود، نمونه‌ای از کنه‌های خانواده‌ی Eviphididae جمع‌آوری و به روش (Krantz (1978) از آن اسلاید میکروسکوپی تهیه شد. این نمونه متعلق به گونه‌ی *Scamaphis equestris* (Berlese) بود که توسط نگارنده‌ی اول شناسایی گردید و جنس و گونه آن برای اولین بار از ایران گزارش می‌شود.

از جنس *Scamaphis* Karg تاکنون تنها گونه‌ی *S. equestris* شناسایی و توصیف شده است، و گونه‌ی *Scamaphis exanimis* Karg مترادف آن است (Karg, 1976, 1993; Evans & Till, 1979; Mašán, 1994). هم‌چنین، گونه‌ی *Scamaphis guyimengi* Ma که از چین به‌عنوان دومین گونه از این جنس توصیف شده بود، توسط (Kazemi et al. (2008) به جنس *Metacryptoseius* انتقال یافت.

صفات تشخیصی جنس *Scamaphis* - پنجه‌ی پاهای دوم تا چهارم دارای موهای سوزنی شکل (موی av-1 تغییر شکل نیافته است)؛ صفحه‌ی پشتی تمام سطح پشتی ایدیوزوما را نمی‌پوشاند، دارای ۲۷ جفت مو؛ پریترم کوتاه؛ صفحه‌ی پریترمی بسیار تحلیل رفته و در قسمت جلویی به صفحه‌ی پشتی متصل شده؛ شیار دثوتواسترونوم دارای ۵ ردیف دنداندار؛ تکتوم در طرفین مضرس و دارای یک زائده‌ی میانی کشیده و دنداندار (در انتها پرزدار)؛ زانوی پالپ دارای ۶ مو؛ بند آخر پالپ فاقد دو موی موازی و خیلی بلندتر از بقیه است.

صفات تشخیصی گونه‌ی *S. equestris* - طول و عرض ایدیوزوما به‌ترتیب ۴۴۱ و ۲۶۸ میکرون؛ طول و عرض صفحه‌ی پشتی در راستای موهای 6 به‌ترتیب ۴۱۰ و ۱۸۲ میکرون؛ صفحه‌ی پشتی به‌شدت مشبک، دارای ۲۷ جفت موی صاف، بلندترین آن‌ها حدود ۳۰ میکرون و کوتاه‌ترین آن‌ها حدود ۱۰ میکرون طول دارند؛ صفحه‌ی سینه‌ای دارای سه جفت موی سوزنی‌شکل؛ پریترم‌ها از محل استیگما بین پیش‌ران پاهای سوم و چهارم تا میان پیش‌ران پاهای دوم ادامه یافته‌اند؛ صفحه‌ی جنسی زبانی‌شکل، باریک و کوتاه، یک جفت موی جنسی

در لبه‌های کناری صفحه قرار دارد؛ صفحه‌ی مخرجی مثلثی‌شکل و دارای سه موی اطراف مخرجی است.

گونه‌ی *S. equestris* پیش‌ازاین فقط از نقاط مختلف اروپا و اغلب روی سوسک میزبان *G. spiniger* گزارش شده بود. به نظر می‌رسد که این کنه با میزبان خود ارتباط اختصاصی دارد (Mašán, 1994).

منابع

- Evans, G. O. & Till, W. M.** (1979) Mesostigmatic mites of Britain and Ireland (Chelicerata: Acari-Parasitiformes); an introduction to their external morphology and classification. *Transactions of the Zoological Society of London* 35, 145-270.
- Kamali, K., Ostovan, H. & Atamehr, A.** (2001) *A catalogue of mites and ticks (Acari) of Iran*. 192 pp. Islamic Azad University, Scientific Publication Center.
- Karg, W.** (1971) Acari (Acarina), Milben, Unterordnung Anactinochaeta (Parasitiformes): die freilebenden Gamasina (Gamasides), Raubmilben. *Die Tierwelt Deutschlands* 59, 1-475.
- Karg, W.** (1976) Eine neue Milbengattung der Eviphididae Berlese, 1913 (Acarina, Parasitiformes). *Abhandlungen und Berichte des Naturkundemuseums Görlitz* 50, 1-6.
- Karg, W.** (1993) Acari (Acarina), Milben. Parasitiformes (Anactinochaeta). Cohors Gamasina Leach. Raubmilben. 2. Überarbeitete Auflage. *Die Tierwelt Deutschlands* 59, 1-523.
- Kazemi, Sh., Moraza, M. L., Kamali, K. & Saboori, A.** (2008) A new genus and three species of Eviphididae (Acari: Mesostigmata) associated with scarab beetles from Iran. *Zootaxa* 1852, 1-20.
- Kazemi, Sh.** (2009) Identification of mesostigmatic mites (Acari: Mesostigmata) associated with Scarabaeidae (Coleoptera) in some region of north and northeastern Iran. Ph. D. Dissertation. Tarbiat Modares University, Tehran, 192 pp.
- Krantz, G.** (1978) *A manual of Acarology*. 2nd ed. 509 pp. Oregon State University Book Stores, Inc., Corvallis, USA.
- Latifi, M.** (2003) Faunistic study of mites of superfamily Eviphidoidea (Acari: Mesostigmata) in Tehran province. M. Sc. Thesis. University of Tehran, Karaj, 106 pp.

- Mašán, P.** (1994) The eviphidid mites (Acarina: Mesostigmata: Eviphididae) associated with scarabaeid and carrion beetles (Coleoptera: Scarabaeidae, Silphidae) in central Europe. *Acarologia* 35, 3-19.
- Mašán, P. & Halliday, R. B.** (2010) Review of the European genera of Eviphididae (Acari: Mesostigmata) and the species occurring in Slovakia. *Zootaxa* 2585, 1-122.
- Pakyari, H., Ostovan, H. & Kamali, K.** (2006) Report of *Evivirus uropodinus* (Acari: Eviphididae), as a new genus and species record from Iran. *Journal of Entomological Society of Iran* 26(1), 99-100.